

Byla C-456/21**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2021 m. liepos 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch*
(Nyderlandai)**Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2021 m. liepos 23 d.

Pareiškėjos:

E

F

Atsakovas:*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid***Pagrindinės bylos dalykas**

Pagrindinėje byloje nagrinėjamas E ir F (toliau – pareiškėjos) ir *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Saugumo ir teisingumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) (toliau – atsakovas) ginčas dėl atsakovo atsisakymo tenkinti pareiškėjų tarptautinės apsaugos prašymus. Pareiškėjos teigia, kad dėl ilgalaikio buvimo Nyderlanduose jos perėmė vakarietiškas normas, vertybes ir elgesį ir todėl joms reikalinga apsauga.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį pirmiausia pateiktas dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio

reikalavimų (toliau – Priskyrimo direktyva) 10 straipsnio išaiškinimo. Visų pirma, jis susiję su klausimu, kada trečiųjų šalių piliečiai gali būti laikomi „tam tikros socialinės grupės nariais“, kaip apibrėžta Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punkte. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimų dėl to, kaip ir kokiame procedūros etape turi būti nustatomi ir vertinami vaiko interesai. Šiuo aspektu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla abejonių dėl nacionalinės praktikos, pagal kurią nagrinėjant vēlesnius tarptautinės apsaugos prašymus, kitaip nei per pirmąją prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą, netikrinama, ar leidimas gyventi šalyje turi būti suteikiamas įprastiniais pagrindais, suderinamumo su Sąjungos teise.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad vakarietiškos normos, vertybės ir elgesys, kuriuos trečiųjų šalių piliečiai perima būdami valstybės narės teritorijoje didžiąją dalį savo tapatybės formavimosi etapo ir be jokių apribojimų dalyvaudami visuomenės gyvenime, turi būti laikomi bendra istorija, kurios negalima pakeisti, arba savybėmis, kurios yra tokios svarbios to asmens tapatumui, kad jis neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar trečiųjų šalių piliečiai, kurie, neatsižvelgiant į atitinkamas priežastis, perėmė panašias vakarietiškas normas ir vertybes faktiškai būdami valstybėje narėje savo tapatybės formavimosi etapu, turi būti laikomi „tam tikros socialinės grupės nariais“, kaip tai suprantama pagal Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punktą? Ar klausimas, ar „tam tikra socialinė grupė, atitinkamoje šalyje turinti individualų tapatumą“ egzistuoja, turi būti vertinamas atitinkamos valstybės narės požiūriu, o gal, siejant jį su Priskyrimo direktyvos 10 straipsnio 2 dalimi, jis turi būti aiškinamas taip, kad lemiamą reikšmę turi tai, ar užsienietis gali įrodyti, kad kilmės šalyje jis bus laikomas tam tikros socialinės grupės nariu, arba kad jam ten bet kuriuo atveju bus priskiriamos atitinkamos savybės? Ar reikalavimas, kad vesternizacija gali būti pagrindas suteikti pabėgėlio statusą tik tuo atveju, jeigu ji grindžiama religiniais ar politiniais motyvais, yra suderinamas su Priskyrimo direktyvos 10 straipsniu, siejamu su negražinimo principu ir teise į prieglobstį?
3. Ar nacionalinė teisinė praktika, pagal kurią sprendimą priimanti institucija, vertindama tarptautinės apsaugos prašymą, įvertina vaiko interesus, prieš tai jų (kiekvienoje procedūroje) aiškiai nenustačiusi (arba neleidusi nustatyti), yra suderinama su Sąjungos teise, visų pirma, su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [(toliau – Chartija)] 24 straipsnio 2 dalimi, siejama su Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi? Ar atsakymas į šį klausimą būtų kitoks, jeigu valstybė narė turi vertinti prašymą leisti gyventi šalyje įprastiniais pagrindais ir priimant sprendimą dėl šio prašymo turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus?

4. Kaip ir kokiame tarptautinės apsaugos prašymo vertinimo etape turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus ir jie turi būti vertinami atsižvelgiant į Chartijos 24 straipsnio 2 dalį, visų pirma, žala, kurią nepilnametis patyrė dėl ilgalaikio faktinio buvimo valstybėje narėje? Ar vertinant svarbu, ar šis faktinis buvimas šalyje buvo teisėtas? Ar vertinant vaiko interesus šio prašymo vertinimo kontekste svarbu, ar valstybė narė sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo priėmė per Sąjungos teisėje numatytus sprendimo priėmimo terminus, ar nesilaikyta anksčiau nustatytos prievolės grįžti ir ar valstybė narė nevykdė išsiuntimo po to, kai buvo priimtas įpareigojimas išvykti iš šalies, ir dėl to nepilnametis ir toliau faktiškai galėjo būti toje valstybėje narėje?

5. Ar nacionalinė teisinė praktika, pagal kurią pirminiai ir vėlesni tarptautinės apsaugos prašymai skiriasi tuo, kad vėlesnių tarptautinės apsaugos prašymų atveju neatsižvelgiama į įprastinius pagrindus, yra suderinama su Sąjungos teise vadovaujantis Chartijos 7 straipsniu, siejama su Chartijos 24 straipsnio 2 dalimi?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

- Priskyrimo direktyvos 6 straipsnis, 10 straipsnis ir 15 straipsnio b punktas
- Chartijos 7 straipsnis, 24 straipsnio 2 dalis ir 51 straipsnio 1 dalis

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pareiškėjos priklauso septynių asmenų šeimai. 2012 m. birželį jos kartu su savo tėvu, motina, vyresne seserimi, vyresniu ir jaunesniu broliais išvyko iš savo kilmės šalies, Afganistano, ir po daugiau nei trejų metų buvimo Irane 2015 m. spalio 1 d. kartu atvyko į Nyderlandus. Pirmajai pareiškėjai atvykstant į Nyderlandus buvo 11,5 metų, antrajai – 10,5 metų. Teismo posėdžio metu pareiškėjų nepertraukiamo buvimo Nyderlanduose laikotarpis sudarė 5 metus ir 8,5 mėnesio, taigi jos abi tebebuvo nepilnametės.
- 2 2015 m. spalio 23 d. pareiškėjos ir kiti šeimos nariai atitinkamai pateikė tarptautinės apsaugos prašymus. Šie prašymai 2019 m. sausio 29 d. *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Valstybės Tarybos Administracinių bylų skyrius, Nyderlandai, toliau – *Afdeling*) sprendimais buvo galutinai atmesti. 2019 m. birželio 28 d. pareiškėjos pateikė vėlesnius prieglobsčio prašymus. Šioje vėlesnių prašymų nagrinėjimo procedūroje jos teigia, kad dėl buvimo Nyderlanduose jos suvakarėjo ir todėl joms reikalinga apsauga.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 3 Pareiškėjos nurodė, kad nuo atvykimo į Nyderlandus jos visavertiškai dalyvavo Nyderlandų visuomenės gyvenime. Jos lankė mokyklą, susidraugavo su berniukais ir mergaitėmis ir su šiais bendraamžiais ėmėsi bendros veiklos.

Pareiškėjos teigia, kad jų buvimo Nyderlanduose laikotarpis, atsižvelgiant į jų amžių ir gyvenimo etapą, kuriame jos atsidūrė, yra laikotarpis, per kurį formavosi jų tapatybė. Per šį laikotarpį jos išmoko pačios spręsti, kaip kurti savo gyvenimą, ir patyrė, kad sugeba tai padaryti. Kadangi galimybė savarankiškai spręsti esminius savo egzistencijos klausimus dėl buvimo Nyderlanduose tapo svarbia jų tapatybės dalimi, jos nebegalėjo to pakeisti arba bet kuriuo atveju negalima ir nereikia to iš jų tikėtis. Pareiškėjos teigia, kad dėl to, kaip jos augo ir vystėsi Nyderlanduose, jos nebegalėtų prisitaikyti prie gyvenimo taisyklių, kurios joms būtų taikomos grįžus į Afganistaną.

- 4 Pareiškėjos aiškiai nurodė, kad jų normos, vertybės, tapatybė ir iš to kylantis elgesys niekaip nesusiję su politinėmis ar religinėmis pažiūromis. Nepaisant to, jos teigia, kad, jei grįžusios į Afganistaną jos nesugebėtų prisitaikyti prie vyraujančių normų ir vertybių, Talibanas jų tapatybę ir elgesį suprastų kaip religinių pažiūrų išraišką, kuri taip prieštarautų vyraujančioms pažiūroms, kad dėl to jos turėtų baimintis dėl savo gyvybės.
- 5 Pareiškėjos savo tapatybės formavimąsi ir vystymąsi Nyderlanduose bei šios tapatybės išraišką savo elgesiu apibūdina kaip „vesternizaciją“. Remdamosi šia vesternizacija, pareiškėjos Nyderlandų institucijų prašo tarptautinės apsaugos.
- 6 Be to, pareiškėjos teigė, kad dėl faktinio jų buvimo Nyderlanduose laikotarpio, netikrumo, ar joms bus leista pasilikti ir baimės dėl galimo grįžimo į Afganistaną jos patyrė didelę žalą. Šį teiginį jos pagrindė ekspertų atliktu „*Best Interests of the Child-assessment*“ (toliau – BIC ekspertizė) ir bendra ekspertų nuomone, kurioje nurodyta, kokią žalą patiria (Nyderlandų) visuomenėje įsitvirtinę vaikai, kai jie gyvena netikrumo būsenoje ilgą laiką arba kai turi grįžti į savo kilmės šalį (toliau – žalos ekspertizė). Pareiškėjų teigimu, iš abiejų ekspertizių galima daryti išvadą, kad, siekiant išvengti tolimesnės žalos, jos yra suinteresuotos būti tikromis, kad galės likti Nyderlanduose. Jų nuomone, atsižvelgiant į „geriausius vaiko interesus“, apsauga turi būti suteikta; bet kuriuo atveju turi būti leidžiama gyventi šalyje įprastiniais pagrindais.
- 7 Atsakovas mano, kad vesternizacija gali pagrįsti pabėgėlio statuso suteikimą tik tuo atveju, jeigu ji grindžiama politiniais ar religiniais motyvais. Suvakarėjusios moterys nelaikytinos „tam tikra socialine grupe“, kaip apibrėžta Priskyrimo direktyvoje. Be to, galima ir reikia tikėtis, kad grįžusios į Afganistaną pareiškėjos pritaikys savo elgesį prie ten galiojančių normų ir vertybių, todėl joms nekils pavojaus patirti didelę žalą ir nereikės suteikti apsaugos. Šioje vėlesnio prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūroje nebuvo tikrinama, ar pareiškėjoms turėtų būti leista gyventi šalyje įprastiniais pagrindais dėl negalėjimo prisitaikyti prie normų ir vertybių, galiojančių Afganistane.
- 8 Be to, atsakovas mano, kad vaiko interesai buvo pakankamai įtraukti į sprendimo priėmimo procesą ir priimant sprendimą į juos buvo atsižvelgta, o BIC ir žalos ekspertizės, kurias pareiškėjos pateikė po sprendimo priėmimo, sprendimui įtakos neturėjo.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 9 *Rechtbank* šioje byloje susiduria su daugeliu teisinių klausimų, dėl kurių, jo nuomone, reikalingas išsamesnis Teisingumo Teismo Sąjungos teisės išaiškinimas.

Ar valstybė narė vesternizacijos atveju turi suteikti apsaugą ir leisti gyventi šalyje?

- 10 Klausimai, į kuriuos turi atsakyti *Rechtbank*, pirmiausia susiję su klausimu, ar vesternizacija gali būti pagrindas suteikti pabėgėlio statusą arba papildomą apsaugą. Jeigu vesternizacija nesuteikia teisės į tarptautinę apsaugą, kaip apibrėžta Priskyrimo direktyvoje, kyla klausimas, ar vesternizacija turi būti laikoma saugotino privataus gyvenimo dalimi arba reikia manyti, kad yra išsiuntimo kliūčių, o gal dėl jos leidimas gyventi šalyje turi būti suteikiamas kitais, įprastiniais pagrindais. Leidimo gyventi šalyje atveju užsieniečiui svarbu, kokių pagrindų jis suteikiamas; negražinimo principas taikomas absoliučiai, o vertinant, ar suteikiamas leidimas gyventi šalyje, nes Nyderlanduose buvo sukurtas privatus gyvenimas arba kitais įprastiniais pagrindais, atliekamas interesų pusiausvyros patikrinimas. Lyginant interesus turi įtakos ir valstybių narių diskrecija vykdant saugią imigracijos politiką, taip pat tai, ar privatus gyvenimas buvo sukurtas teisėtai ar neteisėtai gyvenant valstybės narės teritorijoje. Taip pat gali būti svarbu, kaip valstybė narė laikosi savo pareigos pagal Sąjungos teisę išsiųsti jos teritorijoje neteisėtai gyvenančius užsieniečius. Tačiau, jeigu daroma prielaida, kad vesternizacija yra persekiojimo pagrindas, toks interesų pusiausvyros patikrinimas negali būti atliekamas. Todėl užsieniečio procesinė padėtis priklauso nuo klausimo, kuriame sprendimo priėmimo procedūros etape turi būti nagrinėjami pareiškėjų prieglobsčio suteikimo pagrindai ir kaip šie pagrindai turi būti klasifikuojami. Šiomis aplinkybėmis taip pat svarbu pažymėti, kad nacionalinėje teisinėje praktikoje vėlesnių tarptautinės apsaugos prašymų atveju, kitaip nei per pirmąją prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą, nėra nagrinėjama, ar gyventi šalyje turi būti leista įprastiniais pagrindais, pavyzdžiui, dėl saugotino privataus gyvenimo.

- 11 *Rechtbank* susiduria su klausimu, kokie veiksniai yra lemiami siekiant nepilnamečius užsieniečius, kurie gyvena Nyderlanduose ilgą laiką savo tapatybės formavimosi laikotarpiu ir yra kilę iš šalies, kurioje mergaitės ir moterys neturi tokių pačių teisių kaip berniukai ir vyrai ir negali pačios priimti esminių sprendimų dėl savo egzistencijos formavimo, apibrėžti kaip „socialinę grupę“, kaip tai suprantama pagal Priskyrimo direktyvos 10 straipsnį. Ankstesniame sprendime *Afdeling* nurodė, kad „suvakarėjusios moterys“ nesudaro tam tikros socialinės grupės, nes tokia grupė būtų per didelė ir per daug įvairi. Tačiau ši byla susijusi ne su „suvakarėjusiomis moterimis“, o su trečiųjų šalių pilietėmis, kurios reikšmingu gyvenimo etapu, kai formuojasi kiekvieno asmens tapatybė, faktiškai yra valstybės narės teritorijoje ir kurios be jokių apribojimų dalyvauja tos valstybės narės visuomenės gyvenime. *Rechtbank* Teisingumo Teismo klausia, ar būtina, kad „tam tikros socialinės grupės nariai“ vienas kitą pažinotų ir (arba)

atpažintų ir dėl to laikytų save priklausančiais socialinei grupei, taip pat ar sprendimus priimanti institucija turi tai iširti ir įvertinti ir kaip tai turi būti daroma. Šis klausimas taip pat svarbus vertinant, ar yra bendra istorija. Jeigu trečiųjų šalių piliečiai tapatybės formavimosi laikotarpiu faktiškai būna valstybėje narėje ir dėl tos valstybės narės normų ir vertybių pasireiškimo gali būti persekiojami kilmės šalyje, tokio buvimo šalyje nebegalima atšaukti. Ar tai reiškia, kad visi, turintys tokią istoriją, jau priklauso socialinei grupei, net jei jie ir nesuvokia, kad daug trečiųjų šalių piliečių yra atsidūrę tokioje padėtyje?

- 12 Jeigu iš Teisingumo Teismo atsakymų į pirma pateiktus klausimus paaiškėtų, kad pareiškėjos dėl jų vesternizacijos gali būti priskiriamos tam tikrai socialinei grupei, kyla klausimas, kaip turi būti aiškinama sakinio dalis „ta grupė turi individualų tapatumą atitinkamoje šalyje, nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią“. Iš 2018 m. spalio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, 89 punktas) *Rechtbank* daro išvadą, kad ši „individualaus tapatumo“ sąlyga ir sąlyga, kad grupės nariai turi turėti tas pačias „prigimtinės savybes“ ar „bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti“, arba turi turėti tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra „tokie svarbūs jų tapatumui ar sąžinei, kad jie negali būti verčiami jų atsisakyti“, yra kumuliacinės sąlygos, kad būtų galima daryti prielaidą, jog „tam tikra socialinė grupė“ egzistuoja. Šiame kontekste *Rechtbank* visų pirma norėtų žinoti, ar vertinimas, ar pareiškėjos turi būti priskiriamos prie tam tikros socialinės grupės narių, turi būti atliekamas valstybės narės ar persekiotojo požiūriu. Priskyrimo direktyvos 10 straipsnyje nustatyta, kad pirmiausia nagrinėjama, ar yra persekiojimo priežastis, ir tik po to – ar yra persekiojimo priežastis priskiriamų savybių. Tokia nuostata formuluotė suponuoja prielaidą, kad tyrimas pirmiausia atliekamas valstybės narės požiūriu, o jei nenustatoma persekiojimo priežastis, prašytojas vėliau gali įrodyti, kad persekiojimo vykdytojas jam priskiria persekiojimo priežasties savybes. Persekiojamos grupės „tam tikra socialinė grupė“ atveju tai, kad pavieniai asmenys, priklausantys grupei, kilmės šalyje ne visuomet pasirodys kaip grupė būtent dėl baimės būti persekiojamiems, laikoma sunkinančiu veiksmu. Šalys neginčija, kad pareiškėjų normų ir vertybių pasireiškimas arba jų dabartinio elgesio demonstravimas Afganistane sukels persekiojimą. Ar pabėgėlio statusas turėtų būti suteiktas remiantis šiais faktais ir aplinkybėmis, net jei lieka neaišku, kokia yra persekiojimo priežastis?
- 13 Remdamasis 2021 m. rugsėjo 5 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Y ir Z* (C-71/11 ir C-99/11, EU:C:2012:518, 78-80 punktai) ir 2013 m. lapkričio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimu *X ir kt.* (C-199/12 [iki C-201/12], EU:C:2013:720, 74 ir 75 punktai), *Rechtbank* daro išvadą, kad asmuo, prašantis tarptautinės apsaugos, kai egzistuoja persekiojimo priežastis, neprivalo pritaikyti savo elgesio, kad išvengtų faktinio persekiojimo. *Rechtbank* norėtų žinoti, ar tuo atveju, kai nėra persekiojimo priežasties ir dėl to dėl vesternizacijos negali būti suteiktas pabėgėlio statusas, galima tikėtis, kad grįžę atitinkami asmenys pritaikys savo normas, vertybes ir iš to kylantį elgesį prie kilmės šalyje vyraujančių normų, vertybių ir elgesio, ir ar tokiu atveju vis dėlto yra pagrindas suteikti papildomą apsaugą. *Rechtbank* Teisingumo Teismo prašo patikslinti, ar reikia tikėtis, kad pareiškėjos

bandys išvengti persekiojimo slėpdamos savo normas ir vertybes ir dėl to laikysis santūrumo, ir ar šie reikalavimai yra aukštesni, kai kalbama apie persekiojimo dėl priskirtų savybių vengimą. Valstybės narės požiūriu persekiojimo priežastis neegzistuoja, kai suvakarę pavieniai asmenys, kaip antai pareiškėjos, nelaikomi socialine grupe. Ar vis dėlto pareiškėjoms turi būti suteiktas pabėgėlio statusas dėl priskiriamų politinių ar religinių pažiūrų, kurios nukrypsta nuo vyraujančių normų? O gal Priskyrimo direktyvos 10 straipsnį reikėtų aiškinti taip, kad joms negali būti suteiktas pabėgėlio statusas, o tik papildoma apsauga?

Vaiko interesai

- 14 Kitas pagrindinis klausimas, į kurį turi atsakyti *Rechtbank*, yra tas, kaip šioje prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūroje turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus ir kaip jie turi būti vertinami. Teisingumo Teismas 2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *TQ*, C-441/19, EU:C:2021:9, (toliau – Sprendimas *TQ*) 4[5] punkte nurodė, kad Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama vaiko interesais. Ši pareiga reiškia, kad sprendimą priimanči institucija taip pat turi nustatyti šiuos vaiko interesus, nes priešingu atveju Chartijos 24 straipsnio 2 dalis netektų praktinio veiksmingumo. Be to, pagal pareiškėjų pateiktus faktus ir aplinkybes būtina įvertinti klausimą, ar žala, atsiradusi valstybių narių teritorijoje dėl uždelsimo, turi lemti apsaugos suteikimą. Pareiškėjos šios žalos sunkumą ir mastą pagrindė pateikdamos daugiadalykinę mokslo ekspertizę. Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank* turi įvertinti, ar į šią žalą, kuri nesusijusi su prieglobsčio prašymo priežastimi, bet yra skirta pagrįsti vaiko interesams per procedūrą, pradėtą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, reikia atsižvelgti ir ją įvertinti, ir kaip tai turi būti daroma. Vaiko interesai šioje procedūroje visų pirma labiau susiję žala, atsiradusia dėl ilgalaikio faktinio buvimo Nyderlanduose, o ne su žala, atsiradusia dėl patirtų išgyvenimų kilmės šalyje ar gresiančių įvykių grįžus. Dėl to kyla klausimai, ar reikia manyti, kad valstybė narė gali atsižvelgti į vaiko interesus, jei sprendimą priimanči institucija iš pradžių jų nenustato, ir ar reikia mažiau atsižvelgti arba visai neatsižvelgti į vaiko interesus, kai pateikiamas vėlesnis prašymas suteikti tarptautinę apsaugą, jeigu dėl jo gali būti suteikiamas tik leidimas gyventi šalyje įprastiniais pagrindais. Taip pat kyla klausimas, ar pareiškėjų priimtoms vakarietiškos normos ir vertybės yra privataus gyvenimo, saugomo ir užtikrinamo pagal Chartijos 7 straipsnį, dalis. Ar galima reikalauti, kad pareiškėjos, neturėdamos pabėgėlio statuso ir siekdamos išvengti Priskyrimo direktyvos 15 straipsnio b punkte aprašytos situacijos, slėptų savo Nyderlanduose suformuotą tapatybę? O gal vesternizacija gali būti laikoma privataus gyvenimo dalimi, dėl kurios, palyginus interesus, gali būti išduotas leidimas gyventi šalyje įprastiniais pagrindais?
- 15 Iš 2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *M'Bodj* (C-542/13, ECLI:EU:C:2014:2452, toliau – Sprendimas *M'Bodj*) matyti, kad papildoma apsauga gali būti suteikta tik tuo atveju, jeigu užsieniečiui kiltų realus pavojus patirti didelę žalą, kaip ji apibrėžta Priskyrimo direktyvos 15 straipsnyje. Pagal šios direktyvos 6 straipsnį šią žalą turi sukelti vienas iš didelės žalos „darytojų“,

būtent valstybė, valstybę valdančios grupės ar organizacijos arba nevalstybiniai subjektai, dėl kurių valstybė ar šios grupės negali arba nenori suteikti apsaugos. Pareiškėjų patirta žala nėra susijusi su prieglobsčio suteikimo pagrindais. Nagrinėjamu atveju būtų galima prieštarauti, kad, kaip ir esant situacijai, dėl kurios priimtas Sprendimas *M'Body*, nėra subjekto, kuris padarė ir toliau darys šią žalą, jeigu leidimas gyventi šalyje nebus suteiktas. Tačiau remiantis Sprendimu *TQ* kiekvienoje procedūroje ir visuose procedūros etapuose pirmiausia turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus. Jeigu Sprendimas *M'Body* taikomas ir šios bylos faktams bei aplinkybėms, kaip matyti iš pateiktų ekspertizių, šioje byloje vaiko interesai turinio požiūriu gali būti užtikrinami tik nedideliu mastu. Vis dėlto galima būtų teigti, kad dėl procedūros trukmės ir dėl to, kad pasibaigus pirmajai procedūrai užsienietės nebuvo išsiųstos, iš dalies kalta valstybė narė. Atsižvelgdamas į šiuos teiginius *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo patikslinti, kaip nagrinėjamu atveju reikia aiškinti sprendimus *M'Body* ir *TQ* ir kaip jie tarpusavyje susiję.

- 16 Nagrinėjamos procedūros susijusios su vėlesniais prieglobsčio prašymais. Nacionalinėje teisinėje praktikoje, priėmus 2000 m. *Vreemdelingenwet* (2000 m. Užsieniečių įstatymas) buvo nuspręsta griežtai atskirti prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą nuo įprastinės leidimo gyventi šalyje suteikimo procedūros. Griežto atskyrimo („waterscheiding“) sąvoka reiškia, kad prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūroje neatsižvelgiama į įprastus aspektus ir, atvirkščiai, įprastinėje procedūroje nevertinamos prieglobsčio suteikimo priežastys. Tai, be kita ko, lemia, kad pateikus vėlesnį prašymą *ex officio* nėra vertinama, ar leidimas gyventi šalyje turi būti suteiktas įprastiniais pagrindais. Todėl, jei nagrinėjamu atveju nebus suteikta apsauga vesternizacijos pagrindu, dėl nacionalinės teisinės praktikos ekspertų išvadoms, taigi ir vaiko interesams, nebus galima suteikti beveik jokios reikšmės. Tačiau Teisingumo Teismas Sprendime *TQ* aiškiai konstatavo, kad visuose veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama vaiko interesais, o Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje, siejamoje su Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, pabrėžiamas esminis vaiko teisių pobūdis. Be to, 2021 m. birželio 10 d. Sprendime *LH* (C-921/19, EU:C:2021:478, (toliau – Sprendimas *LH*)) Teisingumo Teismas, be kita ko, nurodė, kad toks diferencijavimas tarp pirmojo ir vėlesnio tarptautinės apsaugos prašymų tikrinant dokumentus ir vykdant pareigą bendradarbiauti pažeidžia Sąjungos teisę. *Rechtbank* iš esmės Teisingumo Teismo klausia, ar, remiantis Sprendimu *TQ* vertinant, ar priimtina atskirti pirmąją ir vėlesnę procedūras, kuriose prašoma tarptautinės apsaugos, taigi ir suteikti leidimą gyventi, pagal analogiją turi būti taikomas Sprendimas *LH*.

Acte clair / acte éclairé

- 17 Nėra akivaizdu, kad dėl *Rechtbank* klausimų egzistuočių *acte clair*, nes nei Priskyrimo direktyvos 10 straipsnyje nurodoma sąvokų „bendra istorija“ ir „tapatumui svarbios savybės“ apibrėžtis ir taikymo sritis, nei Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodyta, kad sprendimus priimanti institucija kiekvienoje procedūroje turi (leisti) nustatyti vaiko interesus ir kaip jie vėliau turi

būti vertinami. Sąjungos teisėje taip pat nėra nurodyta, ar Nyderlandų teisinė praktika griežtai atskirti prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą nuo įprastos leidimo gyventi šalyje suteikimo procedūros yra suderinama su Sąjungos teise. Be to, aptariamoms nuostatomis nėra suformuluotos taip aiškiai, kad negalėtų kilti abejonių dėl šių nuostatų aiškinimo ir taikymo srities. Iš tiesų kyla klausimas, ar nacionalinė teisinė praktika, kiek ji susijusi su *Rechtbank* suformuluotais teisės klausimais, atitinka Priskyrimo direktyvą ir Chartiją. Be to, dėl šių klausimų nėra *acte éclairé*, nes Teisingumo Teismas dar nėra pateikęs aiškaus atsakymo į šiuos klausimus ir į juos negalima atsakyti remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija panašiose bylose.

Išvada

- 18 *Rechtbank* mano, kad norint priimti sprendimą pagrindinėje byloje būtina pateikti prejudicinius klausimus, todėl pateikia Teisingumo Teismui pirma suformuluotus klausimus. Be to, atsakymas į šiuos klausimus svarbus daugeliui nepilnamečių, atsidūrusių panašioje padėtyje. *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo nagrinėti klausimus taikant pagreitiną procedūrą (PPA), siekiant prarasti kuo mažiau laiko ir kiek įmanoma apriboti tolesnės žalos atsiradimą pareiškėjų vystymuisi.